

Natuurtoets Haven Wageningen

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN t.b.v.
een plan

projectnummer 416758
definitief revisie 01
25 februari 2019

Natuurtoets Haven Wageningen

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN t.b.v. een plan

projectnummer 416758

definitief revisie 01
25 februari 2019

Auteurs

J.M. Kooijman

Opdrachtgever

Gemeente Wageningen
Markt 22
6701 CZ Wageningen

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDF en mag niet zonder toestemming van BII12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave
25-02-2019

beschrijving revisie 01
definitief

goedkeuring
ing. B.H. van Trigt

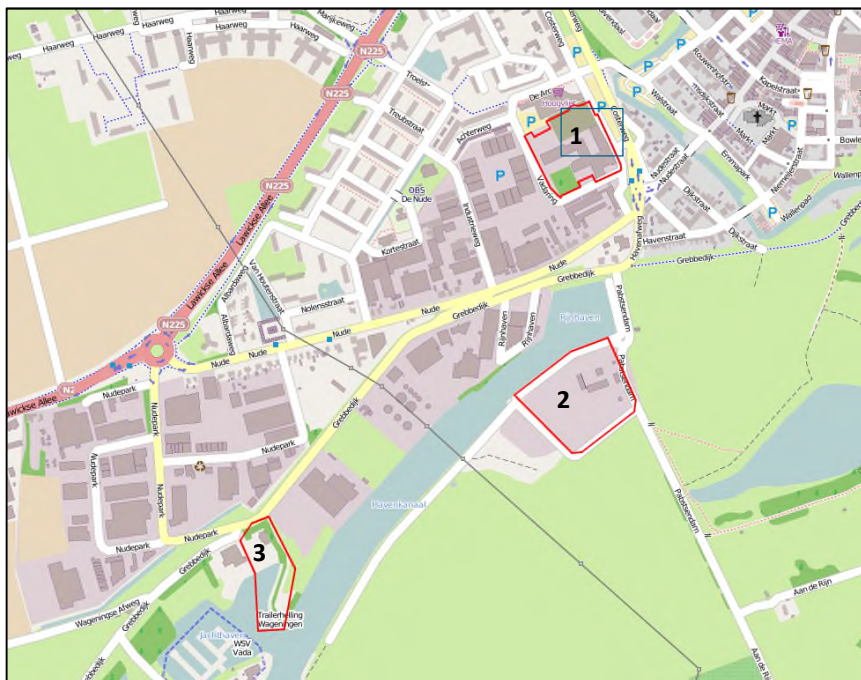
vrijgave
drs. J. Officier

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Planvoornemen	2
1.3	Doel en onderzoeksvragen	2
1.4	Leeswijzer	3
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	4
2.1	Algemeen	4
2.2	Soortbescherming	4
2.3	Gebiedsbescherming	5
2.3.1	Natura 2000	5
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	5
2.3.3	Bescherming van houtopstanden	6
3	Methodiek	7
3.1	Algemeen	7
3.2	Bureauonderzoek	7
3.3	Terreinbezoek	8
3.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	8
4	Resultaten	9
4.1	Gebiedsbeschrijving	9
4.2	Beschermde soorten	10
4.2.1	Resultaten bureauonderzoek	10
4.2.2	Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	11
4.2.2.1	Gebied 1: braakliggend terrein aan de Costerweg	12
4.2.2.2	Gebied 2 bedrijventerrein Bruil	14
4.2.2.3	Gebied 3: westelijk deel aan de Grebbedijk	17
4.2.3	Samenvatting beschermde soorten	20
4.3	Beschermde gebieden	21
4.3.1	Natura 2000-gebieden	21
4.3.2	Gelders Natuurnetwerk (GNN)	21
4.3.3	Bescherming van houtopstanden	22
5	Toetsing	23
5.1	Effectbepaling plan	23
5.2	Toetsing effect op beschermde soorten	23
5.2.1	Vogels	23
5.2.2	Zoogdieren	26
5.2.3	Amfibieën	28
5.3	Effecten op beschermde gebieden	29
5.3.1	Effecten op Natura 2000-gebieden	29
5.3.2	Effecten op het Gelders Natuurnetwerk (GNN)	29
5.3.3	Bescherming van houtopstanden	30

6	Bronnen	31
	Bijlagen	32
	Bijlage 1: Wettelijk kader	33

Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd) Bron: Globespotter, 2016.

Conclusies en advies

In 2011 is de gemeente Wageningen gestart met de ruimtelijke procedure om het bestemmingsplan Havengebied 2002 te actualiseren. Onderdeel van deze actualisatie was het terugbrengen van de bouwvlakken waaraan de Raad van State destijds goedkeuring aan heeft onthouden met als doel weer ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven mogelijk te maken. De gemeente Wageningen is voornemens het bestemmingsplan vast te stellen. Deze ontwikkeling is echter in het huidige bestemmingsplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plan kan worden uitgevoerd als duidelijk is dat het plan niet in strijd is met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van het plangebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets. Tevens is aangegeven of volgens de Nederlandse wetgeving vervolgstappen aan de orde zijn.

Conclusies: Beschermde gebieden

In het plangebied is geen GNN-gebied (Gelders natuurnetwerk) of Natura 2000-gebied aanwezig. Er komen beschermde gebieden voor binnen de invloedssfeer van het plangebied. Binnen de invloedssfeer van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied de 'Rijntakken' en GNN gebied (natuurbeheertype N12.02: Kruiden- en faunarijk grasland). Er is daarom noodzaak voor vervolgstappen of een uitgebreidere toetsing aan Natura 2000. Parallel aan deze toetsing wordt een voortoets uitgevoerd door Anteagroup. Het plan kan bijdragen aan de stikstofdepositie op het nabij gelegen Natura 2000-gebied. Het genoemde Natura 2000-gebied is stikstofgevoelig. Negatieve effecten kunnen daarom niet worden uitgesloten. Effecten op GNN zijn uitgesloten, omdat de provincie Gelderland niet werkt met externe werking en de toekomstige situatie verbeterd voor omliggende GNN-gebieden.

Tabel 1. Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNN
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja	Nee
Effecten?	Mogelijk	Nee
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Voortoets Natura2000, deze wordt parallel aan de natuurtoets uitgevoerd.	Nee
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Onduidelijk	Ja

Conclusies: Beschermde soorten

De conclusies en adviezen over beschermde soorten zijn opgedeeld in de drie plangebieden (gebied 1 t/m 3).

Gebied 1 Braakliggend terrein (Costerweg)

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het plangebied:

- *Algemene broedvogels (zeer waarschijnlijk nestplaatsen);*
- *Amfibieën – rugstreeppad.*

In Tabel 2 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende plan. Aangegeven is of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming en onder welke voorwaarden het plan uitvoerbaar is.

Tabel 2. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming van het braakliggend terrein aan de Costerweg (plangebied 1).

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in plangebied?	Is er sprake van een overtreding?	Is een ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen
Algemeen voorkomende broedvogels	Mogelijk	Nee, wanneer in gebruik zijnde nesten niet worden aangetast of verstoord.	Nee, mits zorgvuldig wordt omgegaan met nesten broedvogels.	Voorkomen dat vogels gaan broeden of werken buiten het broedseizoen.
Rugstreepad	Nog onduidelijk	Ja, wanneer rugstreepadden zich tijdens de werkzaamheden in het plangebied bevinden.	Ja, wanneer rugstreepadden een leefgebied hebben binnen het plangebied.	Ja, Nader onderzoek (conform Kennisdocument Rugstreepad) bezoeken in periode mei – juli.

Gebied 2 Bedrijventerrein Bruil

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het plangebied:

- *Vogels met een jaarrond beschermd nest - huismus;*
- *Algemene broedvogels (zeer waarschijnlijk nestplaatsen);*
- *Zoogdieren - vleermuizen;*
- *Amfibieën – rugstreepad.*

In Tabel 3 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende plan. Aangegeven is of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming en onder welke voorwaarden het plan uitvoerbaar is.

Tabel 3: Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming voor het bedrijventerrein Bruil (plangebied 2).

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in plangebied?	Is er sprake van een overtreding?	Is een ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen
Vogels met een jaarrond beschermd nest Huismus	Ja, zes paren (wellicht meer) aanwezig ten tijde van het terreinbezoek in de woning aan de Pabstsendam.	Ja, door aanwezigheid verblijfplaatsen	Ja	Nader onderzoek volgens het Kennisdocument Huismus. Bezoeken in de periode april –mei.
Algemeen voorkomende broedvogels	Mogelijk, juveniele zwarte roodstaart en boerenzwaluw waargenomen.	Nee, wanneer in gebruik zijnde nesten niet worden aangetast of verstoord.	Nee, mits zorgvuldig wordt omgegaan met nesten broedvogels.	Voorkomen dat vogels gaan broeden of werken buiten het broedseizoen.
Rugstreepad	Nee	Nee, wanneer rugstreepadden zich tijdens de werkzaamheden niet in het plangebied bevinden.	Nee, wanneer rugstreepadden niet aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden.	Voorkomen van opengesteld braakliggend terrein. Werkterrein afzetten met amfibie werend scherm.
Vleermuizen	Nog onduidelijk. Mogelijk verblijfplaatsen in de woning aan de Pabstsendam.	Ja, bij sloop woning en aanwezigheid verblijfplaatsen	Ja, bij aanwezigheid verblijfplaatsen	Nader onderzoek volgens het vleermuisprotocol 2017. Dit komt neer op een aantal bezoeken in de periode mei – augustus en een aantal bezoeken in augustus – september.

Gebied 3 Westelijk deel (Grebbedijk)

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het plangebied:

- *Vogels met een jaarrond beschermd nest;*
- *Algemene broedvogels (zeer waarschijnlijk nestplaatsen);*
- *Zoogdieren – marterachtigen en vleermuizen.*

In Tabel 4 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende plan. Aangegeven is of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming en onder welke voorwaarden het plan uitvoerbaar is.

Tabel 4: Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming voor het westelijke deel aan de Grebbedijk (plangebied 3).

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in plangebied?	Is er sprake van een overtreding?	Is een ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen
Vogels met een jaarrond beschermd nest Huismus Steenuil	Nog onduidelijk Plangebied is geschikt voor huismus en steenuil.	Ja, bij aanwezigheid verblijfplaatsen.	Ja, bij aanwezigheid verblijfplaatsen.	Nader onderzoek volgens het Kennisdocument Huismus (periode april – mei) Steenuil (periode februari – april).
Algemeen voorkomende broedvogels	Zeer waarschijnlijk	Nee, wanneer in gebruik zijnde nesten niet worden aangetast of verstoord.	Nee, mits zorgvuldig wordt omgegaan met nesten broedvogels.	Voorkomen dat vogels gaan broeden of werken buiten het broedseizoen.
Marterachtigen Boommarter Steenmarter	Nog onduidelijk	Ja, bij aanwezigheid verblijfplaatsen.	Ja, bij aanwezigheid verblijfplaatsen.	Nader onderzoek Dit komt neer op het plaatsen van jiggers en wildcamera's in de periode maart – augustus.
Vleermuizen	Mogelijk in bebouwing en bomen.	Ja, bij aanwezigheid verblijfplaatsen.	Ja, bij aanwezigheid verblijfplaatsen.	Nader onderzoek volgens het vleermuisprotocol 2017. Dit komt neer op een aantal bezoeken in de periode mei – augustus en een aantal bezoeken in augustus – september.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage 1 staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Boomkap

Voor de kap van bomen in de plangebieden dient een kapvergunning te worden aangevraagd bij de gemeentelijke APV. De plangebieden vallen binnen de bebouwde kom houtopstanden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2011 is de gemeente Wageningen gestart met de ruimtelijke procedure om het bestemmingsplan Havengebied 2002 te actualiseren. Onderdeel van deze actualisatie was het terugbrengen van de bouwvlakken waaraan de Raad van State destijds goedkeuring aan heeft onthouden met als doel weer ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven mogelijk te maken. De gemeente Wageningen is voornemens het bestemmingsplan vast te stellen. Deze ontwikkeling is echter in het huidige bestemmingsplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Ruimtelijke plannen, zoals dergelijke bestemmingsplan, dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Er dient onderzocht te worden of het plan effect heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven en wordt antwoord gegeven of het plan uitvoerbaar is.

In Figuur 1.1 is de ligging van de plangebieden weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van de plangebieden (rood omkaderd). Bron: Globespotter, 2018.

1.2 Planvoornemen

In 2011 is de gemeente Wageningen gestart met de ruimtelijke procedure om het bestemmingsplan Havengebied 2002 te actualiseren. Onderdeel van deze actualisatie was het terugbrengen van de bouwvlakken waaraan de Raad van State destijds goedkeuring aan heeft onthouden met als doel weer ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven mogelijk te maken. Uit onderzoeken die zijn uitgevoerd voor het bestemmingsplan is gebleken dat significante effecten op instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' dat aan de haven grenst ten gevolge van het plan niet zijn uit te sluiten.

Aangezien het plan op dat moment niet inpasbaar was is door de gemeente Wageningen de haven en een deel van de Costerweg aangemeld voor de Crisis- en herstelwet (Chw). Dit betekent dat de locatie van het huidige bedrijventerrein van Bruil zal worden ingericht voor natuur. Figuur 1.2 geeft een weergave van het planvoornemen.

Figuur 1.2. Schets planvoornemen met de plangebieden rood omkaderd. Bron: Anteagroup, 2018.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland; NNN) en het bepalen of het plan uitvoerbaar is.

De vragen of voor de uitvoering van het bestemmingsplan een vrijstelling geldt, dan wel een ontheffing of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en zo ja, of deze ontheffing of vergunning kan worden verleend, komt in beginsel pas aan de orde in een procedure op grond van de Wet natuurbescherming. Echter, deze vragen zijn ook relevant voor het bestemmingsplan omdat in deze Natuurtoets wordt beoordeeld of ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan het op voorhand in redelijkheid duidelijk is dat de Wet

natuurbescherming niet de uitvoerbaarheid van het plan in de weg zal staan. Het bestemmingsplan kan pas worden vastgesteld nadat uit een Natuurtoets duidelijk is geworden of voor de activiteiten die volgen uit deze vaststelling de mogelijkheid bestaat tot het verkrijgen van een ontheffing of vergunning.

De volgende onderzoeksvragen zijn van toepassing:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van het plan? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling die mogelijk gemaakt worden door het plan effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het plan uitvoerbaar en zijn, zo nodig, aanvullende voorwaarden in het plan aan de orde?
- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden (NNN en/of Natura 2000) voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het planvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het plangebied;
- Hoofdstuk 5 toetst het plan aan de Wet natuurbescherming en het NNN.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het plangebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden (zie ook tabel E in de bijlage).

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel C en D van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Ook zijn de provincies niet altijd het bevoegd gezag. In bepaalde gevallen¹ is dit het rijk (via RVO). Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura 2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het NNN is onderdeel van het actieve beleid om bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. De natuurgebieden die behoren tot het NNN en hun functies worden planologisch beschermd, hier geldt het 'nee, tenzij'- principe. De planologische bescherming betekent in het kort dat geen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van de oppervlakte, de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Hieraan wordt getoetst bij de verlening van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/wet-natuurbescherming/taken-en-rolverdeling-bevoegdheden>

2.3.3 Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. De bescherming is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wnb. De Provincie is het bevoegd gezag. De bescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom (Boswet) en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (0,1 hectare). De Wnb doet geen uitspraken over houtopstanden die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of met kleinere oppervlakte dan 1.000 m². Bescherming van dergelijke houtopstanden is een taak van de gemeentelijke overheid.

Voor houtopstanden groter dan 1.000 m² is veelal sprake van overlap met de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De mate van overlap kan per gemeente verschillen en is dus maatwerk. Toetsing aan de APV valt buiten de scope van de Natuurtoets. Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd.

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek ([paragraaf 3.2](#)) en gedurende het terreinbezoek ([paragraaf 3.3](#)) van voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 3.4](#) wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het plangebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Een aantal soorten is door de provincies vrijgesteld en zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in de bijlage). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt bij het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten).

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2013-2018 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZK of provinciale digitale atlanten. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels twee terreinbezoeken bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 25 mei 2018 is vanaf circa 8:30 uur een terreinbezoek uitgevoerd aan plangebied 3 door een deskundig ecooloog van Antea Group bij zonnig weer met een temperatuur van circa 23 C°. Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet belopen. Op 9 juli 2018 is vanaf circa 10:00 uur in plangebied 1 een terreinbezoek uitgevoerd bij zonnig weer met een temperatuur van circa 25 C°. Op 9 juli 2018 is vanaf circa 11:30 uur een terreinbezoek uitgevoerd aan plangebied 2 bij zonnig weer met een temperatuur van circa 25 C°.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van de verkennende terreinbezoeken kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het plangebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) in gegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het plangebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

De plangebieden liggen verdeeld over het zuidelijke deel van Wageningen. Het eerste braakliggende gebied is gelegen aan de Costerweg, het bedrijventerrein van Bruil is gelegen aan de Pabstendam en het meest westelijke gebied is gelegen aan de Grebbedijk te Wageningen (gemeente Wageningen, Provincie Gelderland).

Gebied 1: Braakliggend terrein (Costerweg)

Het terrein aan de Costerweg is een omgeving dat sinds eind 2015 braak ligt. Om het gehele terrein is een hek geplaatst en het is ontoegankelijk voor mensen. In het oostelijke deel van het terrein is puin gestort waardoor hier vrijwel geen natuurwaarde aanwezig is. In het overige terrein staan veel soorten algemene planten zoals ridderzuring, zilverschoon, braam, melkdistel en haagwinde. Ook zijn veel cultivar planten te vinden zoals vlinderstruiken. In het terrein liggen veel platen en puinstukken en is een duidelijk hoogteverschil als gevolg van werkzaamheden in 2015.

Gebied 2: Bedrijventerrein Bruil (Pabstendam)

Het bedrijventerrein van Bruil is een zwaar verstoorde omgeving waar beton wordt geproduceerd. Dagelijks rijdt hier veel vrachtverkeer en zijn mensen aan het werk. Langs de randen van het werkterrein en in nissen welke weinig belopen worden groeien voornamelijk lage planten waaronder klein kruiskruid, haagwinde, grote brandnetel en gewoon biggenkruid. Het bedrijventerrein is gelegen aan het water van het Havenkanaal.

Gebied 3: Westelijke gebied (Grebbedijk)

Het meest westelijk deelgebied is een gebied met een lange bomenlaan dat loopt vanaf de Grebbedijk tot aan het Havenkanaal. Ten westen van deze bomenlaan staat een groot gebouw en er is een zandheuvel aanwezig waar veel gewoon biggenkruid en leeuwentand groeit. Het gebied is rustig gelegen ten opzichte van omliggend terrein.

In Figuur 4.1 is een impressie gegeven van de plangebieden.

Figuur 4.1. Impressie van het plangebied.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij de plangebieden in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrictlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde ‘andere soorten’ uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming: De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van de plangebieden (met een straal van 2,5km) die in het NDFF zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrictlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een ‘X’ (NDFF, 2013-2018).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Grote gele kwikstaart	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
Ransuil	X			

	Roek	X		
	Slechtvalk	X		
	Sperwer	X		
	Steenuil	X		
Zoogdieren	Bever		X	
	Boommarter			X
	Damhert			X
	Das			X
	Eekhoorn			X
	Otter		X	
	Steenmarter			X
	Wezel			X
	Vleermuizen**		X	
Amfibieën	Alpenwatersalamander			X
	Heikikker		X	
	Kamsalamander		X	
	Poelkikker		X	
	Rugstreepad		X	
	Vroedmeesterpad		X	
Reptielen	Hazelworm			X
	Ringslang			X
Insecten - Dagvlinders	Grote vos			X
	Sleedoornpag			X
Insecten - Libellen	Geen waarnemingen			
Vissen	Grote modderkruiper			X
Planten	Dreps			X
	Kleine wolfsmelk			X
	Spits havikskruid			X
	Stijve wolfsmelk			X
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen			

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 4.2.2).

**Vleermuizen: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het plangebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek en de terreinbezoeken wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten per plangebied.

Afbakening relevante soortgroepen

4.2.2.1 Gebied 1: braakliggend terrein aan de Costerweg

Het terrein aan de Costerweg is gelegen in een drukke omgeving aan de Hoogvliet supermarkt. In het terrein staan slechts enkele kleine bomen en één grote wilg. In de wilg zijn geen grote horsten of nesten gezien en de omgeving is daarbij te verstoord om een geschikt broedbiotoop te vormen voor boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil en sperwer. Ook zijn geen gebouwen aanwezig in het gebied en dus zijn jaarrond beschermde nesten van huismus, gierzwaluw, slechtvalk, steenuil en kerkuil uitgesloten. Een kolonie roeken bevindt zich ten noordoosten van het plangebied, maar hebben geen nesten binnen het braakliggend terrein. In het plangebied is geen stromend water of geschikt broedbiotoop aanwezig voor grote gele kwikstaart en is uitgesloten.

Door het ontbreken van open water en vroegtijdig droogvallen van tijdelijke plassen zijn ook bever, otter, alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker, ringslang en grote modderkruiper uitgesloten. Doordat het terrein is afgesloten door een hekwerk is het ontoegankelijk voor das en damhert. Das en damhert zijn uitgesloten.

De overige soortgroepen worden hierna beschreven: **vogels (overige broedvogels), zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten en planten.**

Vogels

Overige algemene broedvogels

Overige algemene broedvogels (artikel 3.1 en 3.5) vinden in de hoge vegetatie en in bomen een mogelijk broedbiotoop. Nesten zijn tijdens het terreinbezoek niet waargenomen, maar dichte begroeiing is aanwezig in het plangebied. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op eventueel aanwezige broedvogels uiteen gezet worden.

Zoogdieren

Marterachtigen

Uit de bureaustudie komen boommarter, steenmarter en wezel naar voren. Allen zijn beschermd onder artikel 3.10, onderdeel A. Echter, de wezel staat vermeld op de provinciale vrijstelling waardoor slechts wordt ingegaan op boommarter en steenmarter.

Beide soorten worden waargenomen in stedelijk gebied waarbij de steenmarter de echte cultuurvolger is. Binnen het braakliggend terrein staan echter enkele losse bomen en is geen geschikt biotoop te vinden voor boommarter. Boommarter is hierdoor uitgesloten.

Steenmarter kan het gebied mogelijk gebruiken als foerageergebied, maar in het gebied zijn geen sporen (mestsporen, graafsporen of verblijfplaatsen) van steenmarter aangetroffen en de soort wordt door de open ligging ook niet verwacht. Voorkomen van marterachtigen in het plangebied is uitgesloten.

Vleermuizen

Uit de bureaustudie komen zes soorten vleermuizen naar voren. Echter, in het plangebied zijn geen lijnvormige structuren aanwezig (o.a. vliegroute) in de vegetatie en de enige mogelijke locatie waar een verblijfplaats aanwezig kan zijn, is de wilg aan de noordkant van het plangebied. De wilg is tijdens het terreinbezoek gecontroleerd op holtes, kieren en scheuren welke niet aanwezig zijn. Mogelijk wordt boven het terrein gefoerageerd, maar essentieel leefgebied voor vleermuizen binnen het plangebied is uitgesloten.

Amfibieën

Rugstreeppad

Het braakliggend terrein biedt mogelijkheden voor rugstreeppadden. Het gedeelte waar puin is gestort biedt een mogelijke verblijfplaats voor de soort en in het voorjaar kan stagnerend water dienen als voortplantingswater. In 2016 zijn roepende dieren waargenomen door derden (NDFP, 2018) in het plangebied en tijdens het eerste terreinbezoek is een verkeersslachtoffer van de rugstreeppad waargenomen op de parkeerplaats, naast het braakliggend terrein (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2. Aangetroffen rugstreeppad als verkeersslachtoffer nabij plangebied 1.

In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op rugstreeppadden uiteen gezet worden.

Vroedmeesterpad

De vroedmeesterpad komt uit de bureaustudie naar voren. De soort komt voor in het Belmonte Arboretum Wageningen en het gaat hier mogelijk om een uitgezette populatie. De soort komt, van nature, in Nederland alleen voor in Limburg. Voorkomen van vroedmeesterpad in het plangebied is uitgesloten.

Reptielen

Hazelworm

De hazelworm komt uit de bureaustudie naar voren. De hazelworm komt in de omgeving veel voor maar is daar vooral gebonden aan de bosrijke gebieden (zie Figuur 4.3).

Figuur 4.3. Voorkomen van hazelwormen (groene en oranje stippen) in de nabijheid van het plangebied (rood omkaderd) periode 2013 - 2018. Bron: NDF, 2018.

De hazelworm heeft een voorkeur voor vochtige, dichtbegroeide gebieden en komt voornamelijk voor in bossen en aan bosranden. In het plangebied zijn geen geschikte leefgebieden aanwezig voor de soort en om hier te komen moet de hazelworm, welke verborgen leeft, een druk bewoond gebied doorkruisen. Tijdens het terreinbezoek aan het plangebied is daarnaast al het puin en aanwezige platen opgetild en zijn geen hazelwormen aangetroffen. Hazelworm is uitgesloten in het plangebied.

Insecten

Vlinders

Uit de bureaustudie komen grote vos en sleedoornpage naar voren. De grote vos wordt op circa 2500 meter afstand ten oosten van het plangebied sporadisch waargenomen maar heeft geen essentieel leefgebied op een braakliggend terrein. Ditzelfde geldt voor de sleedoornpage welke ook op grote afstand ten oosten van het plangebied wordt waargenomen door derden (NDF, 2018). Voorkomen van grote vos en sleedoornpage is uitgesloten.

Planten

Uit de bureaustudie komen vier soorten planten naar boven. Dit zijn dreps, kleine wolfsmelk, spits havikskruid en stijve wolfsmelk. Alle genoemde soorten komen voor op zonnige, open plaatsen en kunnen mogelijk voorkomen binnen het plangebied. Echter, het begroeide deel is flink begroeid en bevat weinig open plaatsen. Op aanwezige open plaatsen en om het deel waar puin is gestort is gezocht naar aanwezige beschermde planten in het juiste bloeiseizoen (begin juli). In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Voorkomen van beschermde plantensoorten is uitgesloten.

4.2.2.2 Gebied 2 bedrijventerrein Bruil

Het bedrijventerrein van Bruil is een zwaar verstoorde omgeving zonder bomen en voornamelijk verhard terrein. Vogels met jaarrond beschermde nesten als boomvalk, buizerd, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, ransuil, roek en sperwer zijn uitgesloten. Ook is geen leefgebied voor de boommarter aanwezig. Op het bedrijventerrein is geen water aanwezig en dus zijn bever,

otter, alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker, vroedmeesterpad en grote modderkruiper uitgesloten. Ook biedt het verstoorde terrein geen geschikt leefgebied of forageergebied voor damhert, das en eekhoorn. De reptielen ringslang en hazelworm zijn uitgesloten door de afwezigheid van hoge vegetatie (enkel wat geïsoleerde struiken) en de afwezigheid van water.

Aan de entree van het bedrijventerrein is een zeer oude woning gelegen welke geschikt is voor gebouwbewonende vogels.

De overige soortgroepen worden hierna beschreven: **vogels, zoogdieren, amfibieën, insecten en planten.**

Vogels

Jaarrond beschermde nesten

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd is en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd (categorie 1-4).

De huismus en gierzwaluw broeden in stedelijk gebied voornamelijk in gebouwen. De huismus broedt over het algemeen in stedelijk gebied in uiteenlopende holtes, meestal onder dakpannen nabij dakgoten. De gierzwaluw nestelt in (hoge) bebouwing in donkere holtes in ventilatieschachten, spleten in muren, onder dakpannen en in kerktorens (BIJ12, 2017ab).

Voor gierzwaluw zijn in het plangebied geen geschikte locaties aanwezig om te kunnen broeden. De stenen gebouwen zijn te laag en op veel locaties zijn obstakels zoals palen en hekken aanwezig die uitvliegmogelijkheden blokkeren. Gierzwaluwen zijn met name in de lucht te vinden. Hun verblijfplaatsen zijn te vinden onder dakpannen, in kieren en gaten in hoge gebouwen. Een voorwaarde bij een verblijfplaats is het kunnen maken van een vrije val: er dient derhalve onder het nest een voldoende uitvliegroute te zijn (BIJ12, 2017b). Tijdens het veldbezoek zijn gierzwaluwen ook niet aangetroffen. Gierzwaluw is uitgesloten.

Voor de huismus geldt dat er in het plangebied geschikt leefgebied aanwezig is. De functionele leefomgeving voor een huismus moet voldoen aan een aantal aspecten (zoals een goede afwisseling tussen bebouwing als verblijfplaats, groen en voedsel)(BIJ12, 2017a). In het voorliggende plangebied is dit in samenhang met de omgeving aanwezig. Zo zijn in de directe omgeving dichte en groenblijvende struiken aanwezig, zijn er mogelijkheden om zandbaden te nemen en is er voldoende water en voldoende afwisseling in vegetatie als voedselvoorziening. Het plangebied biedt daarom een geschikt leefgebied voor huismussen.

Tijdens het terreinbezoek zijn zes broedparen van de huismus waargenomen op de woning aan de Pabstsendam (zie Figuur 4.4). Het gebouw is geschikt voor verblijfplaatsen van huismussen. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op huismussen uiteen gezet worden.

Figuur 4.4: Woning aan de Pabstsendam, inzet: huismus man op het dak van de woning.

Overige broedvogels

Overige broedvogels (artikel 3.1 en 3.5) vinden in de aanwezige vegetatie en bebouwing een mogelijk broedbiotoop. Op het terrein zijn jonge zwarte roodstaarten waargenomen en hoog in de bebouwing veel boerenzwaluwen, zie Figuur 4.5.

Figuur 4.5: foto links boerenzwaluw en foto rechts een juveniele zwarte roodstaart.

Zoogdieren

Marterachtigen (steenmarter)

Steenmarter is in de buurt van het plangebied waargenomen. Op het zwaar verstoorde bedrijventerrein zijn echter weinig planten en dieren aanwezig. Door de aard van de werkzaamheden (betonverwerking) is ook zeer weinig voedsel aanwezig voor prooidieren zoals konijnen en muizen. Het bedrijventerrein is daarom ongeschikt als foerageergebied en op het terrein zijn ook geen uitwerpselen, graafsporen of mogelijke verblijfplaatsen aangetroffen van steenmarter. De steenmarter heeft daarnaast voldoende alternatieven in de directe omgeving en kan in het plangebied worden uitgesloten.

Vleermuizen

Uit de bureaustudie komen zes soorten vleermuizen naar voren. Echter, in het plangebied zijn geen lijnvormige structuren aanwezig in de vegetatie en de enige mogelijke verblijfplaatsen zijn de aanwezige gebouwen. De kantoorpanden op het bedrijventerrein worden dagelijks zwaar verstoord door het aanwezige werkverkeer (vrachtverkeer) en de werkzaamheden van de betonverwerking. Gezien de aard van de locatie en de daarbij komende trillingen en lichtgebruik worden vleermuizen in deze gebouwen niet verwacht. In de woning aan de Pabstsendam zijn mogelijk wel geschikte locaties aanwezig voor gebouwbewonende vleermuizen. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op vleermuizen uiteen gezet worden.

Amfibieën (rugstreepad)

De rugstreepad kan voorkomen op braakliggend terrein en komt in de omgeving van het plangebied veel voor (NDFF, 2018). Het bedrijventerrein is momenteel ongeschikt en mogelijke locaties met los zand worden veel bereden door vrachtverkeer. Het bedrijventerrein kan na de verwijdering van het bedrijventerrein wel geschikt leefgebied worden. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op rugstreepadden uiteen gezet worden.

Insecten

Uit de bureaustudie komen grote vos en sleedoornpage naar boven. Grote vos wordt op circa 2000 meter afstand ten oosten van het plangebied sporadisch waargenomen maar heeft geen essentieel leefgebied op een open, bebouwd bedrijventerrein. Ditzelfde geldt voor de sleedoornpage welke ook op grote afstand ten oosten van het plangebied wordt waargenomen door derden (NDFF, 2018). Voorkomen van grote vos en sleedoornpage is uitgesloten.

Planten

Uit de bureaustudie komen vier soorten planten naar boven. Dit zijn dreps, kleine wolfsmelk, spits havikskruid en stijve wolfsmelk. Alle genoemde soorten komen voor op zonnige, open plaatsen en kunnen mogelijk voorkomen binnen het plangebied. Op het bedrijventerrein is zeer weinig vegetatie aanwezig en op de locaties waar planten kunnen groeien is gezocht naar aanwezige beschermde planten in het juiste bloeiseizoen (begin juli). In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Voorkomen van beschermde plantensoorten is uitgesloten.

4.2.2.3 Gebied 3: westelijk deel aan de Grebbedijk

Het derde plangebied is een natuurrijke omgeving met een bomenlaan dat loopt tot aan het Havenkanaal. In het plangebied is een zandhelling aanwezig en een grote woning. Vanaf de weg en het Havenkanaal is veel verstoring, evenals van de aanwezige woning op het terrein. In de aanwezige bomen is gezocht naar grote nesten en horsten, maar deze zijn niet aangetroffen. Boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil, roek en sperwer zijn uitgesloten. Voor grote gele kwikstaart is geen geschikt habitat aanwezig. De stenen afbakening langs het Havenkanaal biedt geen broedbiotoop voor de soort. Grote gele kwikstaart is uitgesloten. Het terrein is geïsoleerd gelegen en sluit niet aan op een doorlopend natuurgebied. Het gebied lijkt daardoor ongeschikt voor das en damhert. Tijdens het terreinbezoek zijn ook geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van deze dieren. Door de verstoorde en geïsoleerde ligging van het plangebied zijn das en damhert uitgesloten. In het plangebied is naast het open water aan het Havenkanaal geen water aanwezig. Effecten op bever, otter, alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreepad, vroedmeesterpad, ringslang en grote modderkruiper zijn uitgesloten. Door de geïsoleerde ligging is ook hazelworm uitgesloten in het plangebied.

De overige soortgroepen worden hierna beschreven: **vogels, zoogdieren, insecten en planten.**

Vogels

Jaarrond beschermde nesten

Gebouwbewonende vogels kunnen mogelijk voorkomen in het plangebied. Binnen de grenzen van het plangebied zijn huismus en steenuil waargenomen door derden (NDF, 2018). Tijdens het terreinbezoek zijn geen aanwezige huismussen of steenuilen aangetroffen.

Voor de huismus geldt dat er in het plangebied geschikt leefgebied en broedbiotoop aanwezig is. De functionele leefomgeving voor een huismus moet voldoen aan een aantal aspecten (zoals een goede afwisseling tussen bebouwing als verblijfplaats, groen en voedsel)(BIJ12, 2017a). In het voorliggende plangebied is dit in samenhang met de omgeving aanwezig. Zo zijn in de directe omgeving dichte en groenblijvende struiken aanwezig, zijn er mogelijkheden om zandbaden te nemen en is er voldoende water en voldoende afwisseling in vegetatie als voedselvoorziening. Het plangebied biedt daarom een geschikt leefgebied voor huismussen.

De steenuil broedt nabij gebouwen in daarvoor bestemde nestkasten en in afgelegen hoeken en nissen van weinig verstoorde schuren. Daarnaast worden vaak boomholtes gebruikt van vooral knotwilgen en oude fruitbomen. Aangezien de locatie wordt bezocht door steenuilen, hier veel oude en brede bomen aanwezig zijn en een grote hoeveelheid waarnemingen (zie figuur 4.6) in de directe omgeving zijn ingevoerd door derden (NDF, 2018), zijn jaarrond beschermde nesten van steenuil niet uit te sluiten.

Figuur 4.6: Waarnemingen van steenuil (groene stippen) in de periode 2013-2018, nabij plangebied 3 (rood omkaderd). Bron: NDF, 2018.

In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op huismussen en steenuilen uiteen gezet worden.

Overige broedvogels

Overige broedvogels (artikel 3.1 en 3.5) vinden in de aanwezige vegetatie, bomen en bebouwing een mogelijk broedbiotoop. Ten tijden van het terreinbezoek zijn veel zingende vogels gehoord (koolmees, roodborst, vink) en de kans op aanwezige broedvogels is zeer groot.

Zoogdieren

Marterachtigen

Het plangebied is geschikt leefgebied voor marterachtigen. Met name de aanwezige bomen maken het gebied geschikt voor boommarter. Ook is de boommarter in de directe omgeving (ongeveer 100 meter ten westen van het plangebied) waargenomen door derden (NDF, 2018). Daarnaast biedt het plangebied ook een geschikt leefgebied voor de niet kieskeurige steenmarter. Beschermde verblijfplaatsen van marterachtigen kunnen niet worden uitgesloten.

In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op boom- en steenmarter uiteen gezet worden.

Vleermuizen

Uit de bureaustudie is gebleken dat een aantal beschermde vleermuizen voorkomt in de omgeving van het plangebied. Gebouwen vormen in zijn algemeenheid in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen (zoals bijvoorbeeld de in dorpen en steden veel voorkomende gewone dwergvleermuis en laatvlieger) verblijven in gebouwen achter of in kleine ruimtes met constante klimatologische omstandigheden. In gebouwen vormen richels, betimmeringen, kieren, boeiboorden, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwuurgaten, dakpannen en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. Ook vinden bepaalde vleermuissoorten geschikte verblijfplaatsen in bomen. In het plangebied zijn bomen met geschikte ruimtes (zoals hollen, gaten of scheuren) aanwezig. Hierdoor zijn verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen ook niet uitgesloten.

In het plangebied zijn in de panden ruimtes aanwezig (o.a. bij de dakranden, onder de dakpannen, achter betimmeringen, spouwmuur) waar potentiële beschermde verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn (zie Figuur 4.7). Vanwege deze aspecten zijn beschermde vleermuisverblijfplaatsen in het plangebied niet uit te sluiten. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op eventueel aanwezige vleermuizen uiteen gezet worden.

Figuur 4.7: mogelijke verblijfplaats van vleermuizen.

Insecten

Grote vos komt uit de bureaustudie naar voren maar komt in de directe omgeving van het plangebied niet voor. De grote vos preferert bossen met losstaande bomen (voornamelijk iep) en komt in Nederland zeer zeldzaam (voornamelijk dwalend) voor. Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig en mogelijk komen waarnemingen voornamelijk van dwalende dieren. Grote vos is uitgesloten. Binnen het plangebied is voor sleedoornpage geen geschikt leefgebied aanwezig. Binnen het plangebied is geen sleedoorn aangetroffen en de populatie lijkt zich vooral te beperken op de stroken ten noorden van het plangebied. Voorkomen van sleedoornpage is uitgesloten.

Planten

Uit de bureaustudie komen vier soorten planten naar boven. Dit zijn dreps, kleine wolfsmelk, spits havikskruid en stijve wolfsmelk. Alle genoemde soorten komen voor op zonnige, open plaatsen en kunnen mogelijk voorkomen binnen het plangebied. Met name op de open zandheuvel is gezocht naar mogelijk aanwezige beschermde soorten maar deze zijn niet aangetroffen in het juiste bloeiseizoen (begin juli). Voorkomen van beschermde plantensoorten is uitgesloten.

4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 4.2 t/m 4.4 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Gebied 1 Braakliggend terrein (Costerweg)

Tabel 4.2. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in plangebied 1.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Overige broedvogels	Artikel 3.1 // Artikel 3.5	Op het moment van terreinbezoek niet. Wel broedbiotoop.	Lage en hoge vegetatie, en aanwezige bomen vormen een mogelijk broedbiotoop voor vogels.
Amfibieën Rugstreepad	Artikel 3.5	Nog onduidelijk	Geen dieren aangetroffen tijdens terreinbezoek, wel recente waarnemingen. Mogelijk in het voorjaar door stagnerend water wel geschikt leefgebied.

Gebied 2 Bedrijventerrein Bruil

Tabel 4.3. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in plangebied 2.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogel met jaarrond beschermd nest Huismsus	Artikel 3.1 // Artikel 3.5	Ja	Ten tijde van het terreinbezoek waren zes broedparen zichtbaar op de woning langs de Pabstsendam.
Overige broedvogels	Artikel 3.1 // Artikel 3.5	Mogelijk	Jonge zwarte roodstaarten en veel boerenzwaluwen gezien op het bedrijventerrein.
Vleermuizen	Artikel 3.5	Nog onduidelijk	Mogelijk verblijfplaatsen in de woning aan de Pabstsendam
Amfibieën Rugstreepad	Artikel 3.5	Nee	Projectgebied voldoet aan de biotoopeisen van rugstreepad. Echter, het gebied kan mogelijk geschikt worden wanneer het terrein braak ligt.

Gebied 3 Westelijk gebied (Grebbedijk)

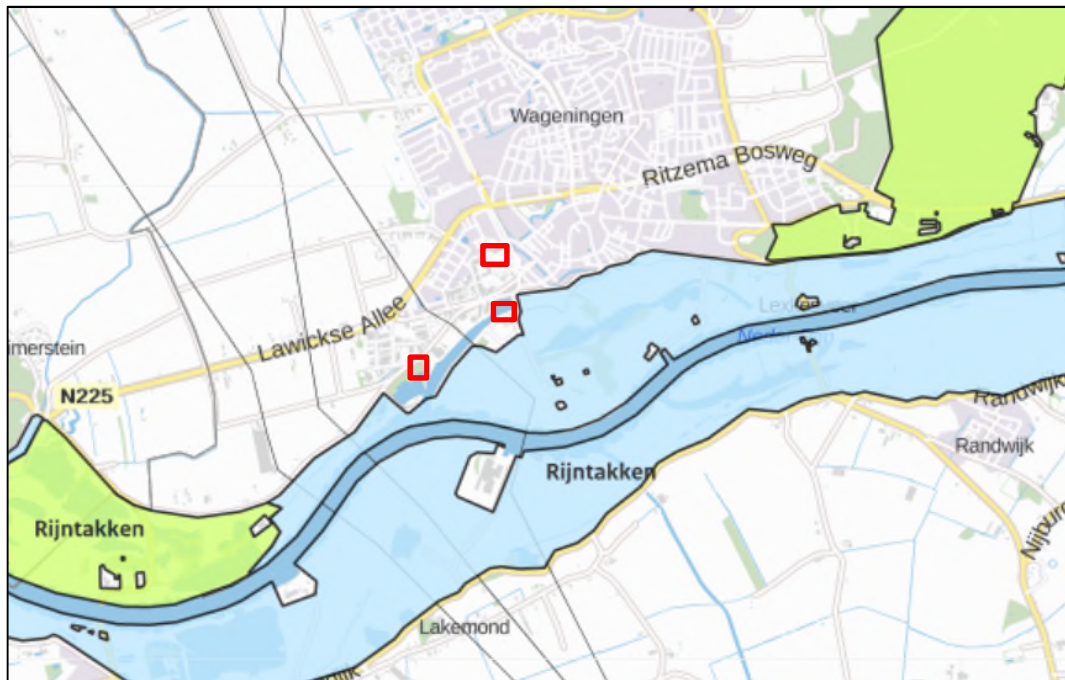
Tabel 4.4. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in plangebied 3.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogel met jaarrond beschermd nest Huismsus Steenuil	Artikel 3.1 // Artikel 3.5	Nog onduidelijk	Veel waarnemingen in directe omgeving en plangebied is geschikt.
Overige broedvogels	Artikel 3.1 // Artikel 3.5	Mogelijk	Vegetatie, bomen en gebouwen vormen een mogelijk broedbiotoop voor vogels.
Marterachtigen Boommarter Steenmarter	Artikel 3.10	Mogelijk	Projectgebied voldoet aan de biotoopeisen van reptielen en deze zijn in de directe omgeving waargenomen
Vleermuizen	Artikel 3.5	Nog onduidelijk	Mogelijke verblijfplaatsen in de aanwezige woning en omliggende bomen.

4.3 Beschermde gebieden

4.3.1 Natura 2000-gebieden

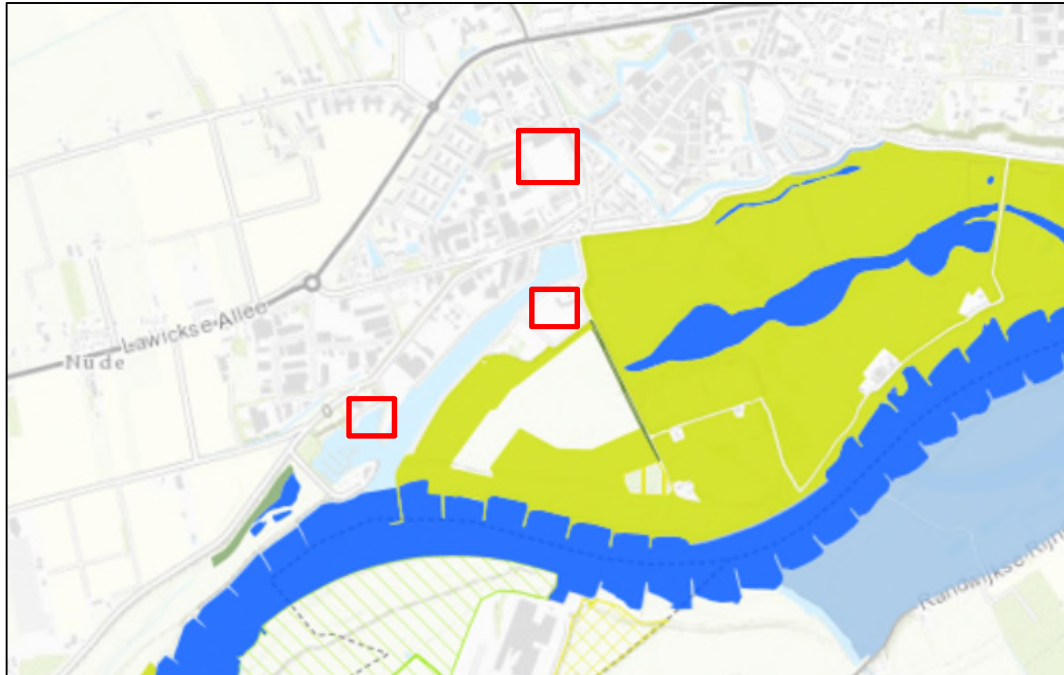
Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Rijntakken' ligt op circa 300 meter afstand ten zuiden van het plangebied (zie Figuur 4.8).

Figuur 4.8: Ligging plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Bron: AERIUS Calculator, 2018.

4.3.2 Gelders Natuurnetwerk (GNN)

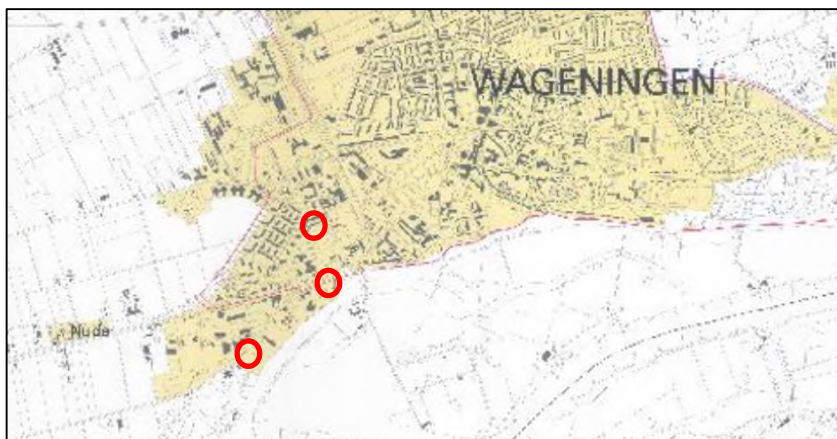
In het plangebied is geen GNN-gebied aanwezig. Het dichtstbijzijnde GNN-gebied is op circa 20 meter ten oosten van het plangebied gelegen. Het natuurbeheertype is N12.02: Kruiden- en faunarijk grasland (zie Figuur 4.9).

Figuur 4.9: Direct ten oosten (en zuiden) van het plangebied (rood omkaderd) ligt het NNN-gebied 'bovenste polder onder Wageningen'. Bron: Provincie Gelderland, 2018.

4.3.3 Bescherming van houtopstanden

De plangebieden vallen binnen de bebouwde kom boswet (zie Figuur 4.10). Binnen de plangebieden gaat de huidige vegetatie en bomen verwijderd worden. Voor de kap van bomen binnen de bebouwde kom boswet is de gemeente aansprakelijk.

Figuur 4.10: Grens bebouwde kom houtopstanden van Wageningen. Bron: Gemeente Wageningen, 2010.

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het plan gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de voorgenomen werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangegeven in een tekstkader. In [paragraaf 5.3](#) wordt het plan getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling plan

De effecten op beschermde soorten als gevolg van het voornemen, worden per soortgroep getoetst. Enkel de soortgroep in Tabel 4.2 zijn relevant bevonden voor voorliggend plangebied. Derhalve wordt enkel op deze soortgroepen ingegaan:

- Algemeen voorkomende broedvogels;
- Vogels met een jaarrond beschermd nest;
- Marterachtigen;
- Amfibieën;
- Vleermuizen.

5.2 Toetsing effect op beschermde soorten

De effectentoetsing geldt voor alle plangebieden. Mogelijke effecten en vervolgstappen zijn per soortgroep aangegeven.

5.2.1 Vogels

Algemeen voorkomende broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (soortbescherming). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening gehouden worden door werkzaamheden die invloed hebben op het broedbiotoop niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming (soortbescherming) aan de orde.

Gezien de aanwezigheid van zwarte roodstaarten en boerenzwaluwen op het bedrijventerrein van plangebied 2 en gezien de verwachting dat ook overige broedvogels mogelijk tot broeden kunnen komen in het plangebied, is het in het kader van de zorgplicht van belang dat werkzaamheden die invloed hebben op het broedbiotoop buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt.

Let wel: hiervoor geldt dat indien deze locatie ook door vleermuizen gebruikt kunnen worden (zoals holtes onder dakpannen waar mogelijk spreuwen kunnen zitten), deze niet voorafgaand aan de uiteindelijke resultaten van het vleermuis- en huismusonderzoek, zodanig ongeschikt gemaakt mogen worden dat ook vleermuizen en huismussen er niet meer in kunnen.

Mocht het bovenstaande niet mogelijk zijn en er wordt gewerkt in het broedseizoen dan dient het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden ter plaatse uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Naast het bovenstaande is het tevens van belang om het plangebied tijdens de werkzaamheden ongeschikt te houden voor broedvogels. Dit kan gedaan worden door geen geschikte broedbiotopen te creëren of toegankelijk te maken, voorafgaand aan het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor continue verstoring plaatsvindt zodat de vogels uitwijken, en door te voorkomen dat er een rustperiode ontstaat in het broedseizoen en er continu doorgewerkt wordt.

Vogels met een jaarrond beschermd nest

Huismus (Jaarrond beschermd nest)

In de gebouwen zijn verblijfplaatsen en potentiële nestgelegenheden aanwezig voor de huismus (een vogel met een jaarrond beschermd nest). Dit is van toepassing op de woning aan de Pabstsendam en de bebouwing in plangebied 3. Indien verblijfplaatsen aanwezig blijken te zijn en deze worden zonder meer aangetast door de werkzaamheden, is dit in overtreding met de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). Hiervoor is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig.

Het gebruik van de gebouwen door de huismus wordt inzichtelijk gemaakt door het uitvoeren van nader onderzoek (volgens het protocol en op de juiste tijdstippen). Om die reden is nader onderzoek naar gebruik van de gebouwen als vaste broedplaats door huismus noodzakelijk.

Nader onderzoek huismus

Om te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, **is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik van de bebouwing in plangebied 2 en 3**. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het Kennisdocument huismus van BIJ12, 2017a. De optimale periode voor het onderzoek is 1 april – 15 mei. Binnen deze periode dienen minimaal 2 bezoeken, met tussenpozen, aan het gebied gebracht te worden.

De (potentiele) verblijfplaatsen mogen in de regel van de Wet natuurbescherming niet zonder inzicht in het gebruik aangetast worden.

Ontheffing aanvragen

Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn in de gebouwen dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden. Daadwerkelijke verblijfplaatsen mogen niet zonder ontheffing en maatregelen aangetast worden. Een dergelijke procedure kan enkel doorlopen worden als volgens het geldende protocol onderzoek is gedaan.

De werkzaamheden aan de panden waar eventuele verblijfplaatsen in zitten, kunnen enkel uitgevoerd worden indien hiervoor een ontheffing Wet natuurbescherming is verleend door de Provincie Gelderland. Bij een ontheffingsaanvraag wordt door het bevoegd gezag getoetst of de soort niet onnodig wordt geschaad en of er voldoende maatregelen getroffen worden. Wanneer het bevoegd gezag akkoord is met de werkwijze omtrent de sloop en de huismus, wordt een ontheffing (vaak onder voorwaarden) verleend. Een dergelijke procedure neemt circa 20 weken in beslag. Daarboven op geldt een periode van zes weken dat de ontheffing ter inzage ligt (en waarin bezwaar gemaakt kan worden).

Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden

Wanneer verblijfplaatsen aangetast worden bij de sloop, dienen alternatieve tijdelijk verblijfplaatsen in de nabijheid te worden aangeboden. Afhankelijk van de aantallen, moeten meerdere alternatieven aangeboden worden.

Gewenningstijd

Ook is er bij het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen sprake van een gewenningstijd. Dat is de tijd dat de oorspronkelijke verblijfplaats én de alternatief aangeboden voorzieningen tegelijkertijd in het gebied aanwezig zijn. Huismussen hebben namelijk de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. In geval van de huismus moeten de alternatieve nestkasten bij voorkeur minimaal drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden (en het daarbij verwijderen van de verblijfplaatsen) aanwezig zijn.

Gebruikelijk is om de alternatieve voorzieningen na afloop van het onderzoek aan te bieden in de omgeving van het plangebied, aangezien dan bekend is of – en hoeveel voorzieningen aangeboden moeten worden.

Ook voor de huismus geldt dat in gebruik zijnde nesten niet mogen worden verstoord of aangetast.

Steenuil (jaarrond beschermd nest)

Op het terrein van plangebied 3 zijn potentieel geschikte nestlocaties aanwezig. Op enkele afstand van de locatie zijn daarnaast zeer veel waarnemingen van steenuilen (ook als broedvogel). Indien verblijfplaatsen aanwezig blijken te zijn en deze worden zonder meer aangetast door de werkzaamheden, is dit in overtreding met de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5). Hiervoor is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig.

Het gebruik van de gebouwen/locaties/boomholtes door de steenuil wordt inzichtelijk gemaakt door het uitvoeren van nader onderzoek (volgens het protocol en op de juiste tijdstippen). Om die reden is nader onderzoek naar gebruik van de gebouwen, boomholtes en directe omgeving als vaste broedplaats door steenuil noodzakelijk.

Nader onderzoek steenuil

Om te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, **is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik van de omgeving in plangebied 3**. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het Kennisdocument steenuil van BIJ12, 2017c. De meest optimale periode om de aanwezigheid aan te tonen, is van 15 februari tot en met 15 april.

De (potentiele) verblijfplaatsen mogen in de regel van de Wet natuurbescherming niet zonder inzicht in het gebruik aangetast worden.

Ontheffing aanvragen

Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn in de gebouwen of bomen dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden. Daadwerkelijke verblijfplaatsen mogen niet zonder ontheffing en maatregelen aangetast worden. Een dergelijke procedure kan enkel doorlopen worden als volgens het geldende protocol onderzoek is gedaan.

De werkzaamheden aan de panden waar eventuele verblijfplaatsen in zitten, kunnen enkel uitgevoerd worden indien hiervoor een ontheffing Wet natuurbescherming is verleend door de Provincie Gelderland. Bij een ontheffingsaanvraag wordt door het bevoegd gezag getoetst of de soort niet onnodig wordt geschaad en of er voldoende maatregelen getroffen worden. Wanneer het bevoegd gezag akkoord is met de werkwijze omtrent de sloop/kap en de steenuil, wordt een ontheffing (vaak onder voorwaarden) verleend. Een dergelijke procedure neemt circa 20 weken in beslag. Daarboven op geldt een periode van zes weken dat de ontheffing ter inzage ligt (en waarin bezwaar gemaakt kan worden).

Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden

Wanneer verblijfplaatsen aangetast worden bij de sloop, dienen alternatieve tijdelijk verblijfplaatsen in de nabijheid te worden aangeboden. Afhankelijk van de aantallen, moeten meerdere alternatieven aangeboden worden (één nestlocatie is vier alternatieven).

Gewenningstijd

Bij het aanbieden van alternatieve verblijfsplaatsen is sprake van een gewenningstijd. Dat is de tijd dat de oorspronkelijke verblijfplaats én de alternatief aangeboden voorzieningen tegelijkertijd in het gebied aanwezig zijn. Steenuilen hebben namelijk de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Een vervangende verblijfplaats heeft nooit dezelfde eigenschappen als de oorspronkelijke verblijfplaats. Hierdoor kan een vervangende verblijfplaats zowel wat betreft zijn eigenschappen als zijn locatie, minder geschikt blijken dan verwacht. Dit kan worden ondervangen door een overmaat aan verblijfplaatsen aan te bieden. Hoe meer alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn hoe groter de kans is dat minimaal één van deze geschikt gevonden wordt. Hoe dichter de vervangende verblijfplaats bij de oorspronkelijke verblijfplaats wordt gerealiseerd, hoe groter de kans is op succes. De alternatieve verblijfplaatsen moeten voor minimaal eenzelfde aantal steenuilen dezelfde functie kunnen vervullen als de oorspronkelijke plaats die verdwijnt.

In geval van de steenuil moeten de alternatieve nestkasten bij voorkeur minimaal drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden (en het daarbij verwijderen van de verblijfplaatsen) aanwezig zijn. Aangezien steenuilen al in februari actief zijn in de nestlocatie dienen de alternatieve verblijfplaatsen bij voorkeur al in de periode van september tot december aanwezig te zijn. Gebruikelijk is om de alternatieve voorzieningen na afloop van het onderzoek aan te bieden in de omgeving van het plangebied, aangezien dan bekend is of – en hoeveel voorzieningen aangeboden moeten worden.

Voor de steenuil geldt dat in gebruik zijnde nesten niet mogen worden verstoord of aangetast.

5.2.2 Zoogdieren

Marterachtigen

Marterachtigen (boommarter en steenmarter) zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.10). In de aanwezige groenstrook en het erf van de aanwezige bebouwing in plangebied 3 is niet zonder nader onderzoek uit te sluiten of deze gebruikt worden en beschermde verblijfplaatsen bevatten van marterachtigen. Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn in de benoemde biotopen en deze worden verwijderd, verliezen de biotopen hun functie voor de marterachtigen. Een dergelijke aantasting, verstoring en vernietiging is in strijd met de Wet natuurbescherming.

Nader onderzoek marterachtigen

Om te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, **is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van bosschages, erven, begroeiingen en lanen in plangebied 3 voor de boommarter en steenmarter.**

Marterachtigen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om het plangebied ongeveer drie keer te bezoeken voor het controleren van wildcamera's en enkele bezoeken zijn nodig in de periode maart – augustus om te zoeken naar mestsporen en mogelijke verblijfplaatsen.

De (potentiele) verblijfplaatsen mogen in de regel van de Wet natuurbescherming niet zonder inzicht in het gebruik aangetast worden.

Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden

Wanneer verblijfplaatsen aangetast worden bij de sloop, dienen alternatieve tijdelijke verblijfplaatsen (marterkasten) in de nabijheid te worden aangeboden. Afhankelijk van de aantallen, moeten meerdere alternatieven aangeboden worden.

Gewenningstijd

Marterachtigen zijn erg mobiel en gebruiken meerdere verblijfplaatsen. Zo verplaatst de boommarter met enige regelmaat haar jongen naar een alternatieve verblijfplaats. De alternatieve verblijfplaatsen dienen ongeveer drie maanden vóór het begin van de werkzaamheden te worden aangeboden in de directe omgeving van de huidige verblijfplaats.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.5) en staan vermeld op Bijlage IV van de Europese Habitatrictlijn. In de gebouwen en bomen in plangebied 2 en 3 is niet zonder nader onderzoek uit te sluiten of deze gebruikt worden als verblijfplaatsen door vleermuizen. Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn in de gebouwen/bomen en deze worden gesloopt, verliezen de gebouwen/bomen hun functie voor de vleermuizen. Een dergelijke aantasting, verstoring en vernietiging is in strijd met de Wet natuurbescherming (artikel 3.5, lid 4).

Vliegroute/foerageergebied

Langs bomen en hoge vegetatie in plangebied 3 is niet zonder nader onderzoek uit te sluiten of deze gebruikt worden als vliegroute en foerageergebied. Indien daadwerkelijk foerageergebied en vliegroutes aanwezig zijn en deze worden verwijderd, gesloopt of gedempt dan verliezen deze elementen hun functie voor de vleermuizen. Een dergelijke aantasting, verstoring en vernietiging is in strijd met de Wet natuurbescherming (artikel 3.5, lid 4).

Nader onderzoek vleermuizen

Om te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, **is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van de woning aan de Pabstsendam (plangebied 2) en de bebouwing en bomen/hoge vegetatie in plangebied 3 voor de vleermuizen.** Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het meest recente vleermuisprotocol uit 2017.

De (potentiele) verblijfplaatsen mogen in de regel van de Wet natuurbescherming niet zonder inzicht in het gebruik aangetast worden.

Ontheffing aanvragen

Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn in de gebouwen en/of bomen dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden. Daadwerkelijke verblijfplaatsen mogen niet zonder ontheffing en maatregelen aangetast worden. Een dergelijke procedure kan enkel doorlopen worden als volgens het geldende vleermuisprotocol onderzoek (2017) is gedaan.

De werkzaamheden aan de panden en het kappen van bomen waar eventuele vleermuisverblijfplaatsen in zitten, kunnen enkel uitgevoerd worden indien hiervoor een ontheffing Wet natuurbescherming is verleend door de Provincie Gelderland. Bij een ontheffingsaanvraag wordt door het bevoegd gezag getoetst of de soort niet onnodig wordt geschaad en of er voldoende maatregelen getroffen worden. Wanneer het bevoegd gezag akkoord is met de werkwijze omtrent de sloop en vleermuizen, wordt een ontheffing (vaak onder voorwaarden) verleend. Een dergelijke procedure neemt circa 20 weken in beslag. Daarboven op komt een periode van zes weken waarin de ontheffing ter inzage ligt en waarin bezwaar gemaakt kan worden.

Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden

Wanneer verblijfplaatsen van vleermuizen aangetast worden bij de sloop of kap van bomen, dienen alternatieve (tijdelijke) verblijfplaatsen in de nabijheid te worden aangeboden. Afhankelijk van de functie van de verblijfplaats, moeten verschillende alternatieven aangeboden worden (zo is een alternatieve kraamverblijf anders van aard dan een alternatief zomerverblijf).

Gewenningstijd

Ook is er sprake van een gewenningstijd. Dat is de tijd dat de oorspronkelijke verblijfplaats en de alternatief aangeboden voorzieningen tegelijkertijd in het gebied aanwezig moeten zijn. Dit kan oplopen van drie tot zes maanden gewenningstijd. Vaak gelden enkel de actieve maanden van vleermuizen (april-oktober) als gewenningstijd.

Normaliter worden de alternatieve voorzieningen na afloop van het vleermuisonderzoek aangeboden, aangezien dan bekend is of/ welke en hoeveel voorzieningen aangeboden moeten worden. Afhankelijk van de planning van het voornemen kan hier tijdens het nader onderzoek een schatting van gemaakt worden en kunnen kasten indien gewenst ook parallel aan het nader onderzoek worden opgehangen.

Verwacht wordt dat na afronding van het soortspecifieke onderzoek het bestemmingsplan in procedure wordt gebracht. Te zijner tijd is duidelijk of er soorten aanwezig zijn en of het bestemmingsplan uitvoerbaar is op het gebied van ecologie.

5.2.3 Amfibieën

Rugstreepad

De rugstreepad is beschermd onder de Wet natuurbescherming (Artikel 3.5). In plangebied 1 zijn ten tijde van het terreinbezoek geen aanwezige dieren aangetroffen. Echter, uit waarneming door derden (NDFP, 2018) is gebleken dat roepende dieren in het voorjaar aanwezig zijn bij stagnerend water. Om deze reden is niet zonder nader onderzoek uit te sluiten dat het gebied gebruikt wordt en beschermde voortplantingswateren en winterverblijfplaatsen bevatten. Daarnaast is plangebied 2 in huidige situatie ongeschikt, maar kan na de sloop van het terrein wel geschikt worden.

Nader onderzoek rugstreepad

Om te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, **is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van plangebied 1. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het Kennisdocument rugstreepad van BIJ12, 2017**

Rugstreepadden kennen een lange periode waarin voortplanting plaats kan vinden. Voor het inventariseren van voortplantingswateren van rugstreepadden is het luisteren naar kooractiviteiten het meest gebruikelijk. De meeste kooractiviteiten vinden op "goede" avonden in de tweede helft van april en in mei plaats. Daarom wordt in deze periode op twee avonden geluisterd naar kooractiviteit. Om aanwezigheid uit te sluiten wordt in juni-juli nogmaals een avond geluisterd bij geschikte omstandigheden.

Om de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen aan te tonen, wordt in de maanden juni en juli de mogelijk geschikte voortplantingswateren eenmaal onderzocht op aanwezigheid van ei-snoeren of larven van de rugstreepad.

De (potentiele) verblijfplaatsen mogen in de regel van de Wet natuurbescherming niet zonder inzicht in het gebruik aangetast worden.

Ontheffing aanvragen

Indien rugstreeppadden aanwezig zijn zullen afhankelijk van de grootte van de populatie, soort specifieke maatregelen genomen worden. Hierbij kan gedacht worden aan het realiseren van nieuw leefgebied of het vangen en uitzetten van aanwezige dieren. Gezien de ligging van het plangebied en de alternatieven voor de soort in de bovenste polder onder Wageningen lijkt het ongeschikt maken van het plangebied en uitzetten van aanwezige dieren de beste optie. De rugstreeppaddendeskundige kan dit na uitvoering van het nader onderzoek inschatten. Bij het aantasten, verwijderen of vernietigen van geschikt leefgebied dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ongeschikt maken van het plangebied

Er kan worden voorkomen dat rugstreeppadden het plangebied gaan bevolken door het gebied waar de werkzaamheden plaats gaan vinden uit te rasteren. Dit kan door het plaatsen van schermen van stevig plastic van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond. De voorzieningen die getroffen zijn om het gebied ontoegankelijk te maken, moeten zodanig geplaatst en beheerd worden dat ze hun functie ten allen tijden kunnen vervullen. Controleer dit regelmatig op kieren en adequate voorzieningen bij toegangswegen voor bouwverkeer. Als rugstreeppadden aanwezig zijn, moeten ze weggevangen worden en vervolgens direct verplaatst worden naar geschikt gebied in de directe omgeving maar buiten de invloedssfeer van de activiteiten (BIJ12, 2017d).

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt nabij het Natura 2000-gebied de Rijntakken. Dit gebied is op 24 maart 2000 door het ministerie van EZ aangewezen als Natura 2000-gebied op grond van de Vogelrichtlijn. Onlangs is dit gebied ook aangewezen als Habitatrictlijngebied. Aanwijzing tot Natura 2000-gebied vindt plaats op basis van het voorkomen van specifieke soorten en/of habitattypen. Voor deze soorten en habitattypen worden doelen benoemd met betrekking tot aantal, oppervlakte en kwaliteit van het habitat of leefgebied, de zogenaamde instandhoudingsdoelen.

Vanwege de ligging en omvang van het plan ten opzichte van de Natura 2000-gebieden kan er sprake zijn van geluids-, trillingoverlast of een verhoogde stikstofdepositie.

Als gevolg van de uitvoering van het plan kunnen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Rijntakken optreden. In een Voortoets kan nader onderzocht worden of deze effecten significant kunnen zijn. Conform de Wet natuurbescherming dient dan een Passende beoordeling opgesteld te worden. Zonder deze informatie kan niet met zekerheid gesteld worden dat de gebiedsbescherming de uitvoering van het plan niet belemmert. Dit onderzoek loopt parallel aan de natuurtoets en is uitgevoerd door Anteagroup, 2018.

5.3.2 Effecten op het Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Voor wat betreft de GNN is bij directe sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen GNN binnen het plangebied. Het dichtstbijzijnde GNN ligt op 20 meter afstand van het plangebied en dus zijn mogelijke effecten op nabij gelegen gebieden niet uit te sluiten. Echter, de Provincie Gelderland werkt niet met externe werking en van ruimtebeslag is geen sprake.

Het natuurbeheertype is N12.02: Kruiden- en faunarijk grasland. Het nabijgelegen plangebied (2) zal in de toekomst worden omgevormd tot nieuwe natuur. Er zal slechts sprake zijn van tijdelijke verstoring, waarbij de toekomstige situatie verbeterd wordt voor omliggende natuurgebieden.

Er is van directe aantasting van de GNN dus geen sprake. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de GNN in de nabijheid van het plan kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het plangebied heeft geen effect op de directe omgeving van het plangebied, omdat de toekomstige situatie verbeterd wordt. Voor de plangebieden 1 en 3 geldt dat er voldoende barrières aanwezig zijn tussen de locatie en omliggende GNN-gebieden (kanaal, wegen en woningen). Vanuit dit oogpunt zijn er voor GNN geen belemmeringen. Het GNN-beleid staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

5.3.3 Bescherming van houtopstanden

De plangebieden liggen binnen de bebouwde kom van de gemeente Wageningen. De kap van bomen is verboden zonder dat het gemeld is bij de gemeente. In de gemeentelijke bomen- of kapverordening is geregeld wat onder bomenkap wordt verstaan. Meestal is een bomen- of kapverordening onderdeel van de Algemene Plaatselijke Verordening. Een melding voor de kap van bomen bij de gemeentelijke APV moet worden volbracht voor de te kappen bomen binnen plangebied 1 (braakliggend terrein aan de Costerweg) en plangebied 3 (Grebbeijk).

6 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

BIJ12, 2017a. Kennisdocument Huismus

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Gierzwaluw

BIJ12, 2017c. Kennisdocument Steenuil

BIJ12, 2017d. Kennisdocument Rugstreppad

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Gemeente Wageningen, 2010. Bomenverordering 2010. *Wetstechnische informatie*

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Overig:

NDFF

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort. Opgenomen zijn: vogels die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Vogels	Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
	Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
	Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
	Bergeend	Grote stern	Rietgors
	Bergfluitier	Grote zilverreiger	Rietzanger
	Bijeneter	Havik	Rode wouw
	Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
	Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
	Boerenwaluw	Huiswaluw	Roodborsttapuit
	Bontbekplevier	Ijsvogel	Roodhalsfuut
	Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
	Bonte vliegenvanger	Klapekster	Sijs
	Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
	Boomkruiper	Kleine barmsijs	Slechtvalk
	Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
	Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
	Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
	Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
	Bosuul	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
	Braamsluiper	Kluut	Steenuil
	Brandgans	Kneu	Steltkluut
	Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
	Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
	Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
	Cetti's zanger	Kraanvogel	Tjiftjaf
	Draaihals	Krekelzanger	Torenvalk
	Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluitier
	Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
	Dwergstern	Kwak	Visarend
	Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
	Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
	Fitis	Matkop	Wespendief
	Fluiter	Middelste bonte specht	Wielewaal
	Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
	Gekraagde roodstaart	Nachtwaluw	Witbandkruisbek
	Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
	Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
	Glanskop	Oeverloper	Woudaap
	Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
	Grasmus	Oeverwaluw	Zwarte mees
	Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
	Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
	Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
	Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
	Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
	Griel	Poelruiter	Zwartkop

Natuurtoets Haven Wageningen

projectnummer 416758
25 februari 2019 revisie 01
Gemeente Wageningen

	Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
	Groenling		

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreepad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker	wolf	
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaart
	pimperlblauwtje		gewone grootovleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootovleermuis
zilverstreephooibeestje	grote hoefijzerneus		
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
sierlijke witsnuitlibel	gewone dwergvleermuis		
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zeeschildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bulrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfijn
	muurhagedis		gewone dolfijn
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfijn
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuumelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket		butskop

	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend,
	kruipend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfijn

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
Dagvlinders	Vuursalamander	Zoogdieren	
	Aardbeivlinder		Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimpernelblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimpernelblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoorpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
Veenbosparelmoervlinder	Konijn*		
Veenhooibeestje	Molmuis		
Veldparelmoervlinder	Ondergrondse woelmuis*		
Zilveren maan	Ree*		
Reptielen	Adder	Rosse woelmuis*	
	Hazelworm	Steenmarter	
	Levendbarende hagedis	Tweekleurige bosspitsmuis*	
	Ringslang	Veldmuis*	
Libellen	Beekkrombout	Veldspitsmuis*	
	Bosbeekjuffer	Vos*	
	Donkere waterjuffer	Waterspitsmuis	
	Gevlekte glanslibel	Wezel**	
	Gewone bronlibel	Wild zwijn	
	Hoogveenglanslibel	Woelrat*	
	Kempense heidelibel		
	Speerwaterjuffer	Kevers	
		Vliegend hert	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

Tabel D. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw parelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnactorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karthuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjementiaan	Lange zonnedauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
3	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk). De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

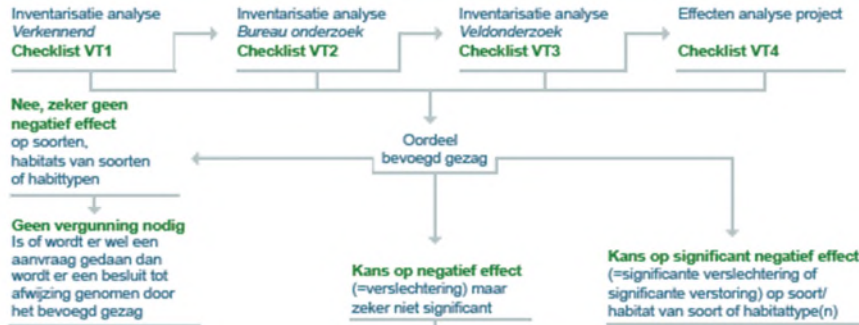
In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermd gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. +31 6 20606920
E. info@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 20167

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.